

Projektbeskrivelse

Den Rullende Musikskole

Forhistorie/baggrund

Musik er mere end nogen sinde en del af hverdagen for børn og unge. Youtube, Ipod og X-factor er ikke bare underholdning, men en integreret del af opvæksten. Noget bliver fordøjet ukritisk, og drømmen om hurtig berømmelse lever foran spejlet med en hårbørste i hånden og Justin Bieber i ørerne. Men musik kræver mere end et inderligt ønske om at *nå liveshowet*. Musik kræver undervisning og øvelse, og bliver det ikke til en plads i finalen, så er ordentlig musikundervisning stadig et kæmpe aktiv for både den enkelte og for samfundet. Men for langt de fleste børn og unge er kvalitetsundervisning i musik ikke en mulighed.

”Vores udgangspunkt er, at alle mennesker har krav på at få del i musikken (...). Og ligesom man ikke lærer at holde af bøger uden at lære at læse, er det også nødvendigt at lære noget om musik for at holde af den. Herunder klassisk musik, der er en væsentlig del af vores kulturarv. Musik er ikke bare et rekreativt fag«
Næstformand i Musiktænkertanken¹, Mikael Bojesen til Politiken.

Ønsket med Den Rullende Musikskole er at bringe musikundervisningen ud til børnene, der hvor de er, samt tilbyde ALLE børn muligheden for undervisning og indføring i musikkens verden af kvalificerede undervisere.

Ideen om at skabe en rullende musikskole tager afsæt i, at adgangen og kvaliteten af musikundervisning for børn og unge på Amager² ikke er fyldestgørende. Der er for få tilbud, og på de tilbud der er, er prisen så høj, at mange familier reelt ikke har råd til at sende deres børn til undervisning. Selv de familier, som vælger at prioritere og fokusere musikken, må ofte kigge langt efter tilbuddene.

FAKTA:

Københavns kommune tilbyder musikundervisning 13 steder (skoler/kulturhus). Der er 60 kommunale skoler i Københavns Kommune

På Amager har Københavns Musikskole undervisning 2 steder – på Skolen ved Sundet og i Børnekulturhus Ama'r. Derudover findes nogle private musikskoletilbud. Fælles for alle tilbuddene er, at prisen ligger i samme høje prisniveau.

¹ Musiktænkertanken er dannet af 5 privatpersoner med henblik på at kortlægge, hvad samfundet bruger på musikundervisning og til hvad. Musiktænkertanken består af Formand Inge Marstal, professor i musikpædagogik, Næstformand Mikael Bojesen, direktør, Copenhagen Opera Festival, Annette Faaborg, tidl. direktør for Dansk Musik Informations Center, Søren Bojer Nielsen, direktør for Det Obelske Familiefond og Peter Augustinus, tidl. direktør Augustinus Fonden, næstformand i Lousianas bestyrelse.

² Dette projekt retter sig mod den del af Amager, som hører under Amager Øst og Amager Vest. Derfor er det denne del af Amager, der henvises til i resten af dette dokument.

EKSEMPEL:

En familie i Københavns Kommune har to børn og ønsker, at hvert barn skal modtage undervisning i et instrument én gang ugentligt (25 minutters undervisning/uge). Det koster familien cirka 6000 kroner³ om året. Derudover skal familien højst sandsynligt regne med at afsætte tid til at følge begge børn til undervisning, med mindre de er så heldige, at børnene

1. går på en af de 13 skoler/steder, hvor Københavns Musikskole afholder undervisning
2. at der findes hold med undervisning i det ønskede instrument på deres skole
3. at der rent faktisk er plads på de aktuelle hold

Musikøen Amager

I rapporten "Musikøen Amager 2010"⁴, som lokaludvalgene på Amager fik udarbejdet for at kortlægge Amagers musikfaciliteter, er et af omdrejningspunkterne, at børn og unge på Amager skal tilbydes mere musik i deres hverdag. Udgangspunktet er, at musiktimerne i folkeskolen gennem tiderne er blevet beskåret, tilbuddet om musikskoler på Amager nærmest er fraværende, og de private musikskoler, der er dukket op, har en pris, som ikke alle forældre har råd til at betale.

Siden 1970 er det vejledende antal musiktimer i folkeskolen faldet med 25 procent. Dertil har 43 procent af skolerne i Danmark færre timer end de vejledende.

Kilde: 'Musikfaget i Undervisning og Uddannelse: Status og Perspektiv 2010', udgivet af Danmarks Pædagogiske Universitet

En væsentlig konklusion er, at det manglende musiktilbud er et svagt led i den musikalske fødekæde på Amager.

Målet for Musikøen Amager er:

- Lige geografisk adgang til undervisningstilbud for børn og unge
- At skabe bedre koncertgængere via øget musikforståelse
- Stimulere indlæring generelt via musikalsk aktivitet

³ Prisen er fratrukket søskenderabat på 25 %. En familie med lav indkomst vil kunne søge hel- eller delvis friplads. Priserne er fundet på Københavns Musikskoles hjemmeside.

⁴ Musikøen Amager 2010 – www.aølu.dk

- Lige adgang til kvalitetsundervisning uanset social baggrund
- Sætte de eksisterende ressourcer på området i spil

Samarbejde

Samarbejdet omkring Den Rullende Musikskole er kommet i stand mellem interessenter fra Lokaludvalg Amager Øst og Vest, ad hoc gruppen Musikøen Amager og repræsentanter fra Børnekulturhuset.

Projektgruppen består af:

Randi Sørensen – Musikøen Amager (projektholder)

Martin Hein – Amager Øst lokaludvalg

Line Fog Mikkelsen – Cand. Mag i Æstetik & Kultur

Jesper Nordahl – Musikøen Amager/Amager kulturpunkt/Amager Bio

Nild Regout Gudmundsson/ Tryggvi/ Franz Bomberg - Amager kulturpunkt/Børnekultur Amager

Henrik Vesterlække – Sønderbro Skole

Kim Jezus – Amager Vest lokaludvalg

Kira Hulsat - Beta

Idé

Idéen med Den Rullende Musikskole er at nå så mange børn som muligt, dér hvor de i forvejen er og med så højt kvalificeret undervisning som muligt. Samtidig skal Den Rullende Musikskole aktivere de ressourcer, der allerede er i de enkelte institutioner.

Idéen er at nå så mange børn som muligt, med de ressourcer der er uden at gå på kompromis med kvaliteten.

Ved at bringe musikken til institutionerne tilbydes børn af alle familier - uanset baggrund, økonomi og ressourcer - et fundamentalt, nuanceret og kvalitativt indblik i musikkens verden.

Musikøen Amagers målgruppe er alle på Amager. "Musik fra vugge til krukke". Der er behov for tiltag i forhold til alle aldersgrupper. Projektet med Den Rullende Musikskole er fokuseret på børn og unge. Projektet kan tilrettes og bruges fra de helt små børn og til ungdomsuddannelserne.

Konceptet

En enhed i den rullende musikskole består af:

- 1 ladcykel fyldt med instrumenter
- 1 uddannet musikunderviser
- Undervisning/sparring med børn og personale i fritidshjem/daginstitutioner
- Opfølgning for personalet.

Vi vil sætte gang i en proces, hvor fritidshjem (og senere andre børne- og ungdomsinstitutioner) selv tager opgaven på sig for eksempel ved at prioritere efteruddannelsesmidler til pædagoger. Vi betragter projektet som den katalysator, der sætter processen i gang. Herefter skal den være selvkørende.

Ressourcer (personale og instrumenter)

Det er meget forskelligt, hvad fritidshjemmene har brug for. Nogle steder fylder musikken meget, ofte båret af en enkelt eller to ildsjæle på stedet. Andre steder fylder det lidt eller slet ingen ting. Udfordringen er mange steder at få fokuseret på musikken og struktureret aktiviteten. Det er fint, hvis børnene har adgang til klaver, guitar, bongotrommer og lign, men musik kræver – som al anden læring – fokus og struktur, hvis det skal blive til mere end leg.

"Vi havde et korprojekt i forbindelse med et temaforløb i efteråret og børnene var rigtig glade for det. Det fungerede rigtig godt.

Vi vil rigtig gerne arbejde mere med musik, men har brug for et skub til at få det sat det i system i dagligdagen. Vi har nogle, der er rigtig gode til musik og en del instrumenter, men vi har svært ved at få det brugt. Der mangler noget struktur og noget, der kan inspirere os til at komme videre.”

Meinhild Durhuus – Pædagogisk leder i fritidshjemmet Herligheden, Amager Øst.

Udbytte personale

- Motivation
- Inspiration
- Supplering
- Opkvalificering
- ”Efteruddannelse”
- Ledelsen får mulighed for bedre at udnytte de personaleressourcer, der er i institutionen
- Inklusion af udsatte børn – et arbejdsredskab til at skabe succeser for alle.

Udbytte børn

- Sociale kompetencer

Musikken styrker de sociale kompetencer. Når børn sammen skaber noget, bliver de klogere på hinanden – og på sig selv. I musikken skærpes det sociale gehør. Musikken samler børnene i et fællesskab samtidig med, at det enkelte barn har mulighed for at træde frem som solist. Gennem musikken opnår man mulighed for at nå alle børn og skabe succes for alle.

- Tværfaglighed

Målet med musikundervisning kan være at give børn konkrete musikalske kompetencer i form af instrument- og sangbeherskelse. Det kan være målet at give dem et indblik i den musikalske verden og gøre dem til gode koncertgængere.

Men musikundervisningen kan mere. Nerverne i de dele af hjernen, der står for at optage ny læring og nye sanseinformationer stimuleres, når man synger og spiller musik. Dermed gavner musikundervisningen børnenes læring generelt på tværs af fag.

Musikkens begreber kan overføres og bruges i andre fag og omvendt: guitaren og klaverets strenge kan forklare svingningsbegreber fra fysikken, nodelæren kan forklare brøkgregningen, og talekoret kan styrke læsning og udtale.

”Musik er idræt for hjernen. Grundlaget for al faglig udvikling er to fag, og det er musik og idræt. Det kan dokumenteres, så det brager. Musikudviklingen begynder i højre hjernehalvdel, men i takt med større kompleksitet breder det sig til resten. I det øjeblik, man aktiverer hjernen med musik, så laver man fitness med hjernen. Det varmer hjernecellerne op, så når vi går i gang med andre fag, så er de allerede varmet op”

- Musik er universel

I alle kulturer spiller musikken en rolle – lige fra moderens lullende sang og vuggen af det spæde barn over rituelle sange og rytmer ved fejring af livsbegivenheder til idoldyrkelse og samlende faktor ved sportsstævner med mere. Musik er en vigtig del af vores almene dannelse, og alle børn er født med musikalsk potentiale.

Musikken kan samtidig bryde grænser mellem kulturer, lande og sprog. Via musikken kan vi få indblik i andre kulturer og måder at leve på. Det fremmer interessen, respekten og forståelsen for hinanden.

- Identitetsskabende

Gennem musikken lærer børn at lytte – ikke blot til andre, men også til sig selv. Det at fordybe sig i musikken og mærke resultatet af anstrengelserne – både sine egne og de fælles resultater - styrker følelsen af selvværd og selvtillid.

Musik er en fantastisk indgang til at opnå en mellemfolkelig forståelse, til at lære at respektere og lytte til andre og – måske allervigtigst – til at forstå sig selv i en større historisk, kulturel og menneskelig sammenhæng.

Inge Marstal, Barnet og Musikken, 2008, udgivet på Hans Reitzels forlag. www.hansreitzel.dk

- Musik er inkluderende

I musikken har ALLE en rolle – fra forsangerens fremførelse af teksten til perkussionistens tunge slag på koklokken. Ingen rolle kan undværes, uden at det vil gå udover resultatet.

Undervisningen kan foregå ud fra alle kompetencer og forudsætninger. En rytme kan for eksempel indlæres via en remse, nedskrevet som noder, læres udenad eller demonstreres visuelt.

Musikken er stærkt inkluderende, fordi musikundervisning er nemt at differentiere og tilpasse en gruppe af børn med meget forskellige forudsætninger og udgangspunkter.

Den bogligt svage læser har måske en fantastisk hukommelse og kan lære lange sangtekster udenad, eller det motorisk urolige barn finder ro og fordybelse i at holde en fast rytme på noget slagtoøj. Alle kan være med, og alle kan opnå succes på netop det niveau og ud fra de forudsætninger, de kommer med.

⁵ <http://www.folkeskolen.dk/513649/hjerneforsker-musik-er-den-faglige-udviklings-fundament>

"Hvis vi giver ADHD-børn musikundervisning i en måned, så begynder de at følge med i timen. Jeg plejer at sige, at man skal sætte nogle flere penge i musikken, for den har nøglen til inklusionen. Hvis vi ser på, hvad musik kan træne af empati, så ved vi, at gevinsten er øget social kompetence, mere selvtillid og mindre aggressivitet"

Kjeld Fredens, Hjerneforsker.

- Kompetencer som rækker langt ind i voksenlivet

"Børn og unge har brug for musikken, ikke fordi de alle skal være musikere, men fordi det giver gode instrumenter, som de kan bruge senere"

Morten Østergaard, Minister for forskning, innovation og videregående uddannelser.⁶

Udover en "lige her og nu"-effekt giver musikken mulighed for, at børnene udvikler kompetencer, som efterspørges i fremtidens samfund. De kreative erhverv får større betydning, og fremtidens job kræver innovativ tænkning. Dette er kompetencer, som styrkes via musikken, og sammen med de øvrige kreative fag er musikken med til at skabe kulturelt dannede, nysgerrige og innovative mennesker.

Forskellige musikalske undervisningsprofiler – bredere projekt

Den Rullende Musikskole skal kunne tilbyde forskellige undervisningsprofiler.

Fordelen ved at have forskellige profiler er:

- Det enkelte fritidshjem kan vælge den profil, som passer bedst i forhold til børn, personale og ressourcer på stedet
- I en fortsættelse af projektet (udover pilotprojektet) vil der være mulighed for, at fritidshjemmene vil kunne vælge nye profiler (nye genrer/områder af musikken) og dermed udvide deres egne tilbud.
- Synliggørelse af at musikaktiviteter i institutioner ikke kun behøver at være xylofoner/blokfløjter eller klassisk rock-besætning – det kan også handle om at lave egen musik, lege med rytmer, arbejde med digital musik mm
- Fokus på at der findes mange forskellige typer af musikere - (genrer, køn, alder, niveau mm)

Den Rullende Musikskole arbejder med 3 profiler:

Profil 1 ("den lærende")

Klassisk/jazz funderet musiker/underviser med både praktisk OG teoretisk tilgang til musikken. Evt. instrumentalundervisning i små hold

⁶ <http://www.folkeskolen.dk/513524/kulturministeren-vil-have-boernenenes-musiske-talenter-i-spil>

Rolle i institutionen: kan fungere som inspirator og supplement til praktisk udøvende musik personale, som mangler kompetencer i forhold til teorien bag musikken

Oplagte instrumenter: violiner, fløjter, keyboards, guitarer

Profil 2 ("den legende")

Musikpædagog/musiker med bredt kendskab til musik og pædagogik. Vil hurtigt kunne sætte sammenspil/sang sammen med enkelte instrumenter. Kan systematisere og fokusere musikaktiviteterne på stedet i samarbejde med det faste personale.

Rolle i institutionen: kan fungere som motivator, inspirator samt midlertidigt supplement til steder med ikke-musik-kyndigt personale eller steder hvor musikken mangler struktur og fokus.

Oplagte instrumenter: keyboards, guitarer, trommer/percussion, mini-sanganlæg

Profil 3 ("den skabende")

Musiker/sangskriver. Laver egne numre, fokus på processen i forhold til at lave musik/sang. Fordel hvis der er børn og voksne, som i forvejen har en vis basis i forhold til musikken. Men kan samtidig favne alle, da alle vil kunne bidrage i en sådan workshop.

Rolle i institutionen: kan fungere som inspirator og supplement til allerede musik-kyndigt fast personale til at tage skridtet videre og måske lave egen musik/kompositioner tilpasset børnegrupperne.

Oplagte instrumenter: Keyboards, sanganlæg, guitarer

De forskellige musikalske profiler betyder, at projektet hele tiden kan udvikle og forny sig. Muligheden for at fremme de musikalske aktiviteter i fritidshjemmene øges, og det videre projektforsløb bliver dynamisk og levedygtigt på længere sigt.

Underviser – "rullende musikleærer"

Udover at underviserne selvfølgelig skal have de relevante musikalske kompetencer, er det også vigtigt, at de besidder pædagogisk kompetence. Det gælder i forhold til de børn, som skal deltage i forløbene, men også i forhold til sparring og "opkvalificering" af personalet i institutionerne.

En kvalificeret lærer, der både har indfølelse og sans for barnet, og som samtidig har et højt niveau som musikpædagog og musiker, kan have afgørende indflydelse på barnets fortsatte musikalske interesse.

Inge Marstal, Barnet og Musikken, 2008, udgivet på Hans Reitzels forlag. www.hansreitzel.dk

Man vil kunne finde undervisere til alle ovenstående profiler på konservatorier, universiteter og seminarier. Fordelen ved at søge profilerne i disse miljøer er, at det er vigtigt, at niveauet i undervisningen er så højt som muligt.

Samarbejde med uddannelsesinstitutionerne og musikforbundene

Et regulært samarbejde med konservatorierne (det rytmiske og det klassiske) kunne på sigt være ønskeligt. Det er bestemt noget, projektet vil arbejde sig hen imod. Den Rullende Musikskole vil være et oplagt sted at afprøve undervisning og kompetencer for de studerende på konservatorierne. Derudover er der potentiale for job til (ny)uddannede musikere og undervisere fra Konservatorierne.

Facilitering

En facilitering af projektet vil på sigt kunne udføres af en musikkyndig person (pr bydel). Personen skal stå for koordinering og matchning af institutioner og undervisere. Til det formål skal der opbygges en "bank" af mulige undervisere og udføres opsøgende arbejde i forhold til institutionerne i området.

Når der er foretaget en matchning, skal der udføres en gensidig kontrakt, som indeholder detaljeret projektforsløb, sparringsforsløb samt forpligtende opfølgning.

EKSEMPEL:

Et forløb med Den Rullende Musikskole kunne for eksempel se ud, som følger.

Et fritidshjem vil gerne give musikken et løft, men har svært ved at komme i gang. Personalet beslutter, at musik skal være et tema i efteråret, og tager kontakt til Den Rullende Musikskole for at bestille et forløb. I samarbejde med koordinatoren bliver behovet og ressourcerne kortlagt, og der vælges en profil.

I efteråret melder børnene sig til og forpligtiger sig til at deltage i hele forløbet, som kan strække sig over to til tre måneder. Der bliver sat mål op, så forventningerne er afstemt for alle parter.

Målet kan for eksempel være:

For hele gruppen: en koncert for de andre børn

For det enkelte barn: at lære lidt noder

For personalet: at integrere et par af de svage børn i gruppen.

Under forløbet besøger Den Rullende Musikskole institutionen en til to gange om ugen i et par timer. Her bliver der undervist og delt opgaver ud, som personalet og børnene kan arbejde med til næste gang. Underviserne kan hjælpe det enkelte barn, men også tage fat i de udfordringer personalet har oplevet i den forløbne uge og give dem gode råd.

Når projektet er slut laver koordinatoren en opsamling med personalet og den pædagogiske leder, hvor erfaringerne bliver samlet og eventuel opfølgning eller nye forløb aftalt. Uanset om institutionen vil gentage forløbet med nye børn, bygge videre på samme gruppe eller blot selv arbejde videre med musikken, vil forløbet have givet nogle redskaber og erfaringer, som kan bruges.

Pris

Omkostningerne for institutionerne afhænger af, hvorvidt projektet skal være selvfinansierende, eller om der kan søges midler andre steder fra.

En mulighed kunne være, at finansiering til administration og koordinering søges fra kommunal side, og at prisen for institutionerne derfor udelukkende vil gå til underviseren – ca. 10.000-15.000 kr. for et forløb.